

Latvijas Bankas noteikumu projekta "Grozījumi Latvijas Bankas 2022. gada 24. oktobra noteikumos Nr. 224 "Euro banknošu un monētu apstrādes un laišanas otrreizējā apgrozībā noteikumi"" anotācija

Nosaukums	Grozījumi Latvijas Bankas 2022. gada 24. oktobra noteikumos Nr. 224 "Euro banknošu un monētu apstrādes un laišanas otrreizējā apgrozībā noteikumi"
Dokumenta veids	Latvijas Bankas noteikumi
Izdošanas pamatojums	Latvijas Bankas likuma 43. panta otrā daļa un 63. panta otrā daļa
Mērķis un būtība	<p>Latvijas Bankas 2022. gada 24. oktobra noteikumu Nr. 224 "Euro banknošu un monētu apstrādes un laišanas otrreizējā apgrozībā noteikumi" (turpmāk – Noteikumi) 11. punkts nosaka, ka naudas apstrādātājs <i>euro</i> banknošu derīguma automatizēto pārbaudi veic saskaņā ar minimālajiem standartiem, kas publicēti Eiropas Centrālās bankas (turpmāk – ECB) tīmekļvietnē. Minētā tiesību norma pēc būtības ir pārņemta no ECB 2010. gada 16. septembra lēmuma 2010/597/ES par <i>euro</i> banknošu autentiskuma un derīguma pārbaudi, kā arī to atkārtotu laišanu apgrozībā (ECB/2010/14) (turpmāk – Lēmums (ECB/2010/14)) 6. panta 2. punkta, kas nosaka, ka automatizēto derīguma pārbaudi veic ar veiksmīgi pārbaudītu banknošu apstrādes iekārtu palīdzību saskaņā ar minimālajiem standartiem, ko kopā ar to grozījumiem publicē ECB tīmekļvietnē. Minētie minimālie standarti citstarp paredz, ka, veicot derīguma pārbaudi banknošu apstrādes iekārtās, pieļaujamā novirze ir 5 %. Tas nozīmē, ka ne vairāk kā 5 % <i>euro</i> banknošu, kas neatbilst derīguma kritērijiem, iekārtās var kļūdaini tikt atzītas un šķirotas kā derīgas.</p> <p>Eiropas Savienības Tiesa 2023. gada 20. aprīlī pieņēma spriedumu¹ lietā C-772/21 (turpmāk – Spriedums). Spriedums tapa pēc Lietuvas Augstākās administratīvās tiesas lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu tiesvedībā UAB "Brink's Lithuania" pret <i>Lietuvos bankas</i> jautājumā par to, kā interpretēt Lēmuma (ECB/2010/14) 6. panta 2. punktu. Eiropas Savienības Tiesa nosprieda, ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lēmuma (ECB/2010/14) 6. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā minētie minimālie standarti ir piemērojami banknošu apstrādes iekārtu ražotājiem, nevis naudas apstrādātājiem, tiem veicot automatizētu <i>euro</i> banknošu derīguma pārbaudi; • Lēmuma (ECB/2010/14) 6. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz dalībvalstij noteikt naudas apstrādātājiem pienākumu, veicot automatizētu <i>euro</i> banknošu derīguma pārbaudi, ievērot šajā punktā minētos ECB minimālos standartus; • Lēmuma (ECB/2010/14) 3. panta 1. punkts un 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka naudas apstrādātājiem ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai novērstu situāciju, kad dalībvalsts, kurā ir ieviests <i>euro</i>, nacionālās centrālās

¹ [CURIA – Dokumenti \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/curia/)

	<p>bankas veiktā pārbaudē tiek konstatēts, ka to banknošu apstrādes iekārtas nespēj konstatēt <i>euro</i> banknošu nederīgumu robežās, kas nepārsniedz 5 % novirzi.</p> <p>Ņemot vērā to, ka Spriedumā paustās atziņas par Lēmuma (ECB/2010/14) 6. panta 2. punkta interpretāciju ietekmē Noteikumu 11. punktā paredzētā regulējuma tiesiskumu, sagatavots Latvijas Bankas noteikumu projekts "Grozījumi Latvijas Bankas 2022. gada 24. oktobra noteikumos Nr. 224 "Euro banknošu un monētu apstrādes un laišanas otrreizējā apgrozībā noteikumi"" (turpmāk – Projekts), kurš paredz šādus Noteikumu grozījumus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) svītrot Noteikumu 11. punktu, jo ECB minimālie standarti ir piemērojami banknošu apstrādes iekārtu ražotājiem, nevis naudas apstrādātājiem; 2) papildināt Noteikumus ar 33.¹ punktu, kurš nosaka, ka gadījumā, ja Latvijas Bankas pilnvaroto personu veiktas pārbaudes rezultātā konstatēts, ka naudas apstrādātāja lietota atbilstoša banknošu apstrādes iekārta neatbilst minimālajiem standartiem, kas publicēti ECB tīmekļvietnē, naudas apstrādātājam ir pienākums nekavējoties apturēt attiecīgās banknošu apstrādes iekārtas izmantošanu attiecīgās nominālvērtības vai sērijas <i>euro</i> banknošu apstrādei un laišanai otrreizējā apgrozībā līdz brīdim, kad Latvijas Bankas pilnvaroto personu veiktas atkārtotas pārbaudes rezultātā konstatēts, ka novērsta attiecīgās banknošu apstrādes iekārtas neatbilstība minimālajiem standartiem, kas publicēti ECB tīmekļvietnē. Latvijas Bankas pilnvarotās personas veic atkārtotu pārbaudi viena mēneša laikā no brīža, kad naudas apstrādātājs paziņojis Latvijas Bankai par banknošu apstrādes iekārtu neatbilstību novēršanu. <p>Vienlaikus piebilstams, ka Noteikumu 11. punkts, kurā iekļauta Spriedumā minētajai interpretācijai neatbilstošā tiesību norma, neietekmē Latvijas Bankas līdz šim veiktajās naudas apstrādātāju darbības pārbaudēs pieņemto lēmumu tiesiskumu un starp Latvijas Banku un naudas apstrādātājiem nepastāv neviens strīds, kas būtu saistīts ar Noteikumu 11. punkta piemērošanu.</p>
<p>Leģitīmais mērķis</p>	<p>Noteikumu leģitīmais mērķis ir nodrošināt sabiedrības labklājību un aizsargāt citu cilvēku tiesības, kas tiek panākts:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nosakot naudas apstrādātājiem pienākumu veikt <i>euro</i> banknošu un monētu autentiskuma un derīguma pārbaudi un nodot Latvijas Bankai: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. identifikācijai un izņemšanai no apgrozības <i>euro</i> banknotes un monētas ar viltojuma pazīmēm, tādējādi mazinot iespējamus zaudējumus, kurus personas var ciest saistībā ar viltotu <i>euro</i> banknošu un monētu atrašanos apgrozībā; 1.2. aizstāšanai un izņemšanai no apgrozības apgrozībai nederīgas <i>euro</i> banknotes un monētas, kuras kļuvušas nederīgas ilgstošas aprites vai negadījumu dēļ vai ir

	<p>atsijātas autentiskuma noteikšanas procesā jebkāda cita iemesla dēļ, tādējādi mazinot iespējamus zaudējumus, kurus personas var ciest saistībā ar apgrozībai nederīgu <i>euro</i> banknošu un monētu nepieņemšanu norēķinu veikšanai;</p> <p>2. nodrošinot, ka apgrozībā esošās <i>euro</i> banknotes un monētas ir autentiskas un augstas kvalitātes, tādējādi vairojot sabiedrības uzticēšanos <i>euro</i> naudas zīmēm kā likumīgam maksāšanas līdzeklim, kurš ir vispāratzīts kā maksāšanas un vērtību uzkrāšanas līdzeklis, ir tieši pieejams visiem iedzīvotājiem un kuram ir liela nozīme visu sabiedrības grupu finansiālās iekļautības nodrošināšanai.</p>
Samērīgums	<p>Prasības Noteikumos iekļautajam <i>euro</i> banknošu un monētu apstrādes un laišanas otrreizējā apgrozībā tiesiskajam regulējumam ir noteiktas Eiropas Savienības tiesību aktos – Lēmumā (ECB/2010/14) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 15. decembra Regulā (ES) Nr. 1210/2010 par <i>euro</i> monētu autentiskuma noteikšanu un rīkošanos ar apgrozībai nederīgām <i>euro</i> monētām. Tādējādi minēto prasību samērīgumu jau ir izvērtējis attiecīgo tiesību normu izdevējs.</p> <p>Arī Projektā paredzētā Noteikumu papildināšana ar 33.¹ punktā minēto naudas apstrādātāja pienākumu pēc būtības nerada jaunus Eiropas Savienības tiesību aktos neparedzētus naudas apstrādātāju tiesību ierobežojumus, jo attiecīgais pienākums atbilst Spriedumā minētajai atziņai, ka Lēmuma (ECB/2010/14) 3. panta 1. punkts un 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka naudas apstrādātājiem ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai novērstu situāciju, kad dalībvalsts, kurā ir ieviests <i>euro</i>, nacionālās centrālās bankas veiktā pārbaudē tiek konstatēts, ka to banknošu apstrādes iekārtas nespēj konstatēt <i>euro</i> banknošu nederīgumu robežās, kas nepārsniedz 5 % novirzi.</p>
Spēkā stāšanās	Projektā paredzētie Noteikumu grozījumi stāsies spēkā nākamajā dienā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".
Ietekme uz Latvijas Bankas budžetu	Projekts neietekmē Latvijas Bankas budžeta ieņēmumus un izdevumus.
Administratīvā sloga un izmaksu novērtējums (tirgus dalībniekiem)	Projekts neparedz naudas apstrādātāju administratīvā sloga vai izmaksu, kas saistītas ar Noteikumos paredzēto pienākumu izpildi un informācijas sniegšanu Latvijas Bankai, palielināšanu.
Saistītie dokumenti	Latvijas Bankas 2022. gada 24. oktobra noteikumi Nr. 224 "Euro banknošu un monētu apstrādes un laišanas otrreizējā apgrozībā noteikumi".
Saskaņošana ar Eiropas Centrālo banku	Atbilstoši Padomes 1998. gada 29. jūnija lēmuma 98/415/EK par to, kā valstu iestādes apspriežas ar Eiropas Centrālo banku par tiesību aktu projektiem, 2. panta 1. punktam Projekts nosūtāms saskaņošanai ECB, jo Noteikumi attiecas uz valūtas jautājumiem un valsts centrālo banku (Latvijas Banku).

	Vienlaikus piebilstams, ka ECB 2022. gada 6. septembrī sniedza atzinumu (CON/2022/31), norādot, ka Noteikumi atbilst attiecīgajam Eiropas Savienības un ECB tiesiskajam regulējumam. Priekšlikumi vai ieteikumi Noteikumu precizēšanai netika saņemti.
Saskaņošana ar citām publiskām un privātām personām	Projekts tika nodots apspriešanai sabiedrības pārstāvjiem, publicējot to Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļā "Sabiedrības līdzdalība", kurā sabiedrības pārstāvji varēja sniegt savus priekšlikumus un ierosinājumus par Projektu līdz 2024. gada 26. jūnijam, nosūtot tos Latvijas Bankai uz e-pasta adresi normativie-akti@bank.lv .
Saskaņošanas rezultāti	Sabiedrības līdzdalības procesā priekšlikumi vai iebildumi par Projektu nav saņemti.